

TALİBÎ COŞKUN'UN BİLİNMEYEN ŞİİRLERİ*

Dr. Doğan KAYA

Talibî, âşıklar yöresi sivas'ın yetiştirdiği güçlü şairlerden birisidir. 1900 yılında Altınyayla (Eski adı: Tonus)'da doğdu, 12 Mart 1976'da Ankara'da vefat etti, Karşıyaka Mezarlığına defnedildi. Hayatı daha ziyade gurbette sefillikle geçti. Bugüne kadar 193 şiirini tespit edebildiğimiz Talibî, daha çok destanları ve Keklik Emine'ye yazdığı şiirleriyle tanındı.

Bu yazımızda -arzumuz onun kitaplarda yer almayan şiirlerini tanıtmak olduğundan- eni-konu onun hayatından, edebî kişiliğinden söz edecek değiliz. Bunu yaparken de hareket noktamız Talibî'nin hayatında bastırma imkânı bulabildiği yahut onun hakkında yazılmış kitaplardaki şiirleri oldu. Sözünü ettiğimiz ve görebildiğimiz kitapların başlıcası şunlardır:

1. Sırrı Yalçın, *Talibi Coşkun*, 1935, 48 s.28 s.
2. *İlâveli Ankara Destanı*, 1939, 32 s.
3. Sivas Halkevi, *Seher Yeli Gibi*, Sivas, 1946, 48 s.
4. Kemal Or, *Trakya Destanı*, Kayseri, 1948,
5. *Erciyes Yaylası*, Kayseri, 1949,
6. Fazıl Oyat, *Çukurova Sesleniyor*, 1950, 20 s.
7. Halil Sapkin, *Samsun Destanı*, Samsun, 1952, 4 s.
8. *Kahramanlık Türk Ordularının Zafer Destanı*, 1958, 8 s.
9. Konyalı Molla Hünkârzade Sezai Gülep, *İnkılâp Sesi*, Samsun, 1961, 8 s.36 s.
10. Ahmet Edip Uysal, *Sivashlı Halk Ozanı Talibî Coşkun*, Ankara, 1973, 28 s. (Teksir olarak.)
11. Konyalı Molla Hünkârzade Sezai Gülep, *Kıbrıs Destanı*, 1974, 31 s.
12. **Büyük Ölüm Acısı**, Ankara, Tarihsiz, 14 s.
13. İbrahim Gökbakar, *Felek Yarası*, Ankara, Tarihsiz, 32 s.
14. Nuri Aydın, *Kore Harbi Şehitleri Destanı*, Samsun, 1952, 4 s.
15. Fazıl Oyat, *Zelzele Seylap Destanı*, Ankara, Tarihsiz, 32 s.

* Yayınlandığı yer: *Revak 2002*, Sivas, 2002, s. 87-93.

Aşağıda kaydettiğimiz Talibî Coşkun'a ait 20 şiir Sivas'ın Hocabey köyünden olan aynı adlı âşık Talibp Kılıç'ın arşivinden alınmıştır. Bir vesile ile kendisine içten teşekkürlerimi iletiyor, sağlıklar diliyorum.

Elim Attım Boşa Gitti

Elim attım boşa gitti
Bir dal bulup tutamadım
Karanlıkta iz azdırdım
Yol bulup da gidemedim

Emine bir emlik kuzu
Bana meyil vermez cazı
Zırlı tilki ben bir tazı
Çok kovdum da yetemedim

Her işim gitti tersine
Bak şu **Talib**'in işine
Emine'nin ağ göğsüne
Baş koyup da yatamadım

Eminem Aklıma Düştü

Emine'm aklıma düştü
Yine derdim tazelendi
Altı sene dava çaldım
Tatlı canım cezalandı

Yola gitti yele yele
Güller gibi sola sola
Boşa gidip gele gele
Taşlı yollar tozalandı

Avukatlar beni yordu
Haklı davam haksız oldu
Kuru ağaç meyve merdi
Pamuklar hep kozalandı

Talibî der gücüm yetmez
Şansım bana yardım etmez
Tabip gelse derdim bitmez
Yaralarım gözelandı

N'ideyim

Mahkemede vefasız yarı gördüm
Beni öldürmeye gelmiş n'ideyim
Bizi koydun düşmanları güldürdün
Yaramaz fikire dalmış n'ideyim

Emine güzelin hali kalmamış
El değmiş petekte balı kalmamış
Kırmızı yanakta gülü kalmamış
Çiğdem çiçek gibi solmuş n'ideyim

Emine eski güzelliği n'ettin
Kadrimi bilmedin bir pula sattın
Kendini düşmanlar içine attın
Sevdası bağrımı delmiş n'ideyim

Emine'nin yanakları al idi
Dili şeker dudakları bal idi
Çimenli bahçede gonca gül idi
Hayvanın birisi yolmuş n'ideyim

Talibi der kazdırsalar mezarım
Yeşil ottan görülme üzerim
Yarım mahşerece sende nazarım
Dünyada çilesi dolmuş n'ideyim

Kaç Senedir Yar Yüzüne Hasretim

Kaç senedir yar yüzüne hasretim
Bir yol bu tarafa bak da göreyim
Gelir geçer kapınızdan bakardım
Oturma ayağa kalk da göreyim

Elimi tutmaya elin kalmamış
Dilimi tutmaya dilin kalmamış
Alıp koklamaya gülün kalmamış
Mor menevşe gibi kok da göreyim

Öldürürsün beni gayri nazlanma
Giyinip kuşanıp böyle süslenme
Haber geldi köşelere gizlenme
Kapıdan dışarı çık da göreyim

Ağla benim Keklik Emine'm ağla
Talip Coşkun gibi sen durma çağla

Gayri Őu Zırl'ı mezata bağla
Başına bir yular tak da greyim

Doğru Bir İfade Veremez misin

Yine mahkemede bir dava asam
Doğru bir ifade veremez misin
Huzur-ı hakimde bir yemin etsem
Sen bu hakikate eremez misin

lenece bu davamız alınsın
Yemin edek ifademiz alınsın
Sen vebalde kalma taze gelinsin
Doğru ikrarında duramaz mısın

Cindarlığım olsa seni by'lesem
Okuyup da dillerini baęlasam
Salarını birer birer dğlesem
Dahi bu Zırl'dan ıramaz mısın

Őu Keklik Emine arar eŐini
Zırl Yusuf bırakmıyor peŐini
Eller iin srmelemiŐ kaŐını
Bana da bir zlf taramaz mısın

Emine sen beni ateŐe yaktın
Talib Coşkun'u himinden yıktın
AŞkın zincirini boynuma taktın
Bunu maŐşerece kıramaz mısın

Geliyor

Emine'm hoş geldin Sivas eline
Mahkemeye geldi durdu salona
Gzellięin dŐmŐ halkın diline
Al yanaęa zlf dzmŐ geliyor

Yrdke zlfleri tellenir
Tellendike yanakları allanır
"Bu Keklik Emine" diye dillerinir
Ellerin diline dŐmŐ geliyor

Vadesiz bir ecel gelecek deęil
Gonca gllerimiz solacak deęil
Talibi bu dertten lecek deęil

Benim kabrimi kazmış geliyor

Üç Koca Değiştin

Üç koca değiştin tamam üç ayda
Dördünc'ayda kocaların dört olur
Osman düdük çalar Zırlı bir kayda
Bu sefer ki varacağın Kürt olur

Kendi güzel hiç dengini bulamaz
Kendine kim vardır onu bilemez
Mahkemede babasını bilemez
Ölenece yüreğime dert olur

Eğer ki bir dilber sana yar olsa
Düşmanı dilemez namus ar olsa
Yıkılsa yaylası hali yar olsa
Kervan konar göçer belli yurt olur

Talip yanar Emine'nin haline
Yiğit bulamaz ki gire koluna
Kanun iradeyi vermiş eline
Ele kuzu olur bize kurt olur

Emine Dediğin Bir Köylü Kızı

Emine dediğin bir köylü kızı
İlahiyi bilmez gazeli bilmez
Ellerin sevdiği adam sarrafı
Çirkinleri bilmez güzeli bilmez

Garip bülbül derler dertli kuş idi
Bahçedeki gonca güle eş idi
Emine'm de görse iki çeşidi
Kırmızıyı bilmez düz alı bilmez

Allah **Talibi'**ye muradın verse
Keklik Emine'yi bir daha görse
Çimenli bahçenin içine girse
Gonca gülü bilmez gazeli bilmez

Varım Olaydı

Keşke şu devirde zengin olaydım
Yokluk olmayaydı varım olaydı
Emine'yi düşmanlardan alırdım

Koynumda kuvvetle param olaydı

Ben bu sevdalara tutulmaz idim
Ben bu hayatlara atılmaz idim
Olura olmaza utulmaz idim
Şahsımı tutacak zorum olsaydı

Talibi Coşkun der okur yazardım
Yana yana çiğdem gibi bozardım
Eller gibi sevinerek gezerdim
Emine yanımda yarım olsaydı

Deli Gönül

Beni Ankara'ya düşürdün felek
Bulamam yatacak yer deli gönül
Yataksız yorgansız şaşırдын felek
İssiz viraneye gir deli gönül

Gönül beni bu ellere getirdin
Kuru ümit ile böyle batırdın
Kilimsiz keçesiz terde yatırdın
Bana bir düzenin var deli gönül

Bir ev tuttum sıvaları dökülmüş
Çatısı yok tahtaları sökülmiş
Eğri büğrü direkleri dikilmiş
Cesaret et burda dur deli gönül

Üç penceresi var bir camı yoktur
Sağlam yeri pek az kırığı çoktur
Bardağı tabağı fincanı yoktur
Şimdi felaketi gör deli gönül

Uykum yoktur oldu gece yarısı
Kum gibi kaynıyor tahta kurusu
Seslenmiyor komşuların birisi
Burda sebat etmek zor deli gönül

Yeter kahpe felek bir nasip gönder
Yakamı bırakmaz yoksulluk mundar
Mitol yorgan ile delikli minder
Altına hasırını ser deli gönül

Talihi olmazsa ne eder bir aslan

Talibi Coşkun sen islerde paslan
Gücenerek yatma bira da yaslan
Arkamı duvara ver deli gönül

Coştum Ağlarım

Var mı benim gibi coşkun çağlayan
Karadeniz gibi coştum ağlarım
Demir atıp gemileri eğleyen
Kenardan kenara taşım ağlarım

Gönlümü bir dala konduran yoktur
Sarp yerlerde kaldım indiren yoktur
Benim ateşimi söndüren yoktur
Aşkın ocağına düştüm ağlarım

Bu dert bana alayında üst oldu
Ele kutnu kumaş bize post oldu
Bizi koydu düşmanlara dost oldu
Bu yârin aklına şaştım ağlarım

“Sen uyanma şu gaflete dal” dedi
Ağlayarak böyle naçar kal dedi
Bir kadeh doldurdu safi bal dedi
Meğer zehir imiş içtim ağlarım

Zamane genceldi koca bulunmaz
Eliften Ebcetten hece bulunmaz
Ben gafil ölürsem koca bulunmaz
Kefeni boynuma biçtim ağlarım

Talibi der ferman yazan olmuyor
Kara yazıları bozan olmuyor
Garip mezarımı kazan olmuyor
Kendi mezarımı eştim ağlarım

Boyuna Baktım Yürürken

Boyuna baktım yürürken
Yüzüne baktım dururken
Gece ifade verirken
N’olur dirsek değmeyinen

Evrakı aldılar ele

Getirdiler karakola
Allah yardımcımız ola
Hak doğruyu sevmeyinen

Yanık benim bağrım yanık
Halk uyumuş Hak uyanık
O davacı ben de sanık
Duruşak mahkemeyinen

Suçsuz adam asılır mı
Doğru söze küsülür mü
Koyun süttten kesilir mi
Varıp bir yol sağmayınan

Dava cürmü meşhut oldu
Polisler ifade aldı
Gazel gibi benzim soldu
Sana boyun eğmeyinen

Yandım ah Emine yandım
Zehirler içtim de kandım
Zırl'ı adam mı sandın
Manda gibi çöğmeyinen

Sözlerimi hoş etmedin
Ne sevgin var ne hürmetin
Bana bir gönül vermedin
Ele verdin yağmayınan

Ömür böyle gelip gider
Şu gül benzin solup gider
Talibi Coşkun ölüp gider
Kara bağrın döğmeyinen

Bilemediler
Dünyanın derdini bilen tabipler
Şu benim derdimi bilemediler
Benim gibi olur bahtı garipler
Zeval erdi çare bulamadılar

Mahkemeler kılı yarar nizasız
Orda belli olur haklı ve haksız
Emine metires hem de nikahsız
Zırl'ın elinden alamadılar

Siz buna hak verin ulu hakimler
Sırmanın yerini tutar mı simler
Ölürüm Emine büstümü mimler
Şu bana yardımcı olamadılar

Çok yaşasın adalete uyanlar
Harap olsun beni mahzun koyanlar
Çalışıp da hak geçmesin diyenler
Bir karpuzu doğru bilemediler

Yine bahar geldi güller erişti
Herkes sevdiğini aldı görüştü
Benim buğdayıma zibil karıştı
Bir kalbur alıp da elemediler

Talibi der felek yaktı dağlattı
Düzgün yollarımı kesti bağlattı
Şu Keklik Emine beni ağlattı
Gözümün yaşını silemediler

Çok Feryat Eyledim İşitmediler
Kafalar uyanık kalpler dinç iken
Çok feryat eyledim işitmediler
Asır hükmederken zaman genç iken
Karanlık dünyamı ısıtmadılar

Yar elden gideli dokuz yıl oldu
Bir ufacak çay idi büy'dü sel oldu
Bizi koydu düşmanlara kul oldu
Küçücükten yorup yaşatmadılar

Yarin gönlü düşmanlara az iken
Güller taze iken teller saz iken
Kalpler uyanikken yollar düz iken
Divane gönlümü hoş etmediler

Yıllarca yalvardım nizamı kesin
Hakimler hükmedin katipler yazın
Yılan enik iken başını ezin
Büyüdükten sonra baş etmediler

Talibi yalanlar doğru söz oldu
Eli keman oldu dili saz oldu

Zemherinin kışı ona yaz oldu
Şu Zırlı Yusuf'u üşütmediler

Olmuyor

Aybaşı memurlar maaş alır
Sulama postası geriye kalır
İster isen patla istersen darıl
Buna da bir yazık diyen olmuyor

Memurlar maaşı peşin alıyor
Odun kömür yoktur ne deyim kışın
Bana derler (ayın onu)nu düşün
Buna da bir yazık diyen olmuyor

Talibî Coşkun der: bodra dolmadı
Veznedara vardım yüzü gülmedi
Müdür beyde istanbul'dan gelmedi
Buna da bir yazık diyen olmuyor

Eş Bulunur mu

Seyahat eylesem bütün dünyayı
Acep bana bir eş bulunur mu
Herkesin kalbini hiç kimse bilmez
Arasam da dertsiz baş bulunur mu

Boyumu görenler "Nereli" derler
Derdimi bilenler "Yaralı" derler
Şahsıma bakanlar "Paralı" derler
Belki metelik var boş bulunur mu

Devlet fukaranın başına konmaz
Yavandır ekmeği hiç susuz yenmez
Her adama varıp halim şu denmez
Gönül ayran ister keş bulunur mu

Eller gibi bilemedim bir düzen
Her cefayı çeker gurbette gezen
Dediler yiğitsin çalış da kazan
Kader yardım etmez iş bulunur mu

Herkes cennettir kendi hanesi
Çoluğu çocuğu hem de anası
Yıkılırsa **Talibî**'nin binası
Yeniden örmeye taş bulunur mu

Anıtkabir'i Ziyaret

Kuvveti dağlardan aşar
Şavkısı dünyaya düşer
Gölgesinde millet yaşar
Bundan ibret alıyorum

Var mı ulu Gazi gibi
Yeni çıkan yazı gibi
Ben bir emlik kuzu gibi
Atam diye meliyorum

Sen olmasan millet batar
Koca dünya hali yatar
Düşmanlara gücü yeter
Senden dilek diliyorum

Yerde aslanlar aslanı
Gökte yıldızlar akranı
Naçar kullara ihsanı
Ben bir dilek diliyorum

Aldılar benim eşimi
Yandırdılar ateşimi
Ben ağlarım göz yaşımı
Mendil ile siliyorum

Senelerce dava çaldım
Muradımda naçar kaldım
Türk'ün aslanına geldim
Muradımı diliyorum

Talibi fikire daldı
Atasından ilham aldı
Muradım mahşere kaldı
Aha ben de ölüyorum

Emine'ye

Bu gün Emine'yi gördüm
Başıma bürük bürünmüş
Sevdiği bir kara çingen
Gözüne şirin görünmüş

Babası der "Beni dinle"

Emine gelir mi yola
 Canı candan meyil vermiş
 Kara gözlü bir abdala

Emine sözüme gelse
 Babasından öğüt alsa
 Vallahi zoruma gitmez
 Sevdiği bir adam olsa

Gözünü yıldırır bakar
 Öküz gibi alını sakar
 Kör Osman'ı adam sanmış
 Cingeni koynuna sokar

Ne ilmi var ne yazısı
 Sanki Arnavut tazısı
 Emine'yi aldatmışlar
 Taşlıhöyük'ün cazısı

Benim sözüm hepisine
 Düşmanların tabisine
 Emine kız gelin olmuş
 Kör Osman'ın kapısına

Talibi Allah'ın emri
 Tükensin düşmanım ömrü
 Cazılar ortaya almış
 Öğüt veren Deli Kumru

Boz Öküz Destanı

Cepniye girmeye niyet eyledim
 Dedim arkadaşım kinli boz öküz
 Yorulup ta bizi yolda komasın
 Ömer çavuş dedi canlı boz öküz

Öğleden evvel Tonus'dan koştuk
 Uğrumuz Şarkışla yoluna düştük
 Kalfa köyün üstün yel gibi aştık
 Yönünü yokuşa döndü boz öküz

Kinli develere benzer bakışı
 Mısır dazlağına benzer kakışı
 Boş kağnyla çıkamıyor yokuşu

Dermanı kesilmiş cinli boz öküz

Yokuşu çıkınca gözler büyüdü
Gayri iyi gider bu bir huy idi
Ömer çavuş hırslandı yattı uyudu
Kanak'ın düzüne indi boz öküz

O gece gitmedik Kanak'ta kaldık
Çok ikram ettiler rahatta olduk
Sabahunan birçok arkadaş bulduk
Boş koyversen gider selli boz öküz

Düz yere gelirse gayet tellenir
Yokuşu çıkarken gitmez yellenir
Yavaş gider beşik gibi sallanır
Üğrileyim seni nenni boz öküz

Yine yere yattı başın kaldırır
Beni utandırır eli güldürür
Senin bu işlerin beni öldürür
Adını koyarlar kanlı boz öküz

Akşama kadar biz vardık Cemel'e
Üstümüz toz oldu döndük hammala
Gazeteler yazsın gazi Kemal'a
Söylesin irfanın ünlü boz öküz

Cemel'den gitmedik döndük geriye
Kalın yiğidini yolla buraya
Böylesi mal düşmesin fukaraya
Benim senden canım yandı boz öküz

Talibi der ki : bu nasıl alamet
Ellerin için olduk melamet
Şükür olsun eve geldik selamet
Bize zahmet verdin şanlı boz öküz

Sabiha Gökçen

Sabiha Gökçen de Atatürk kızı
Semada geziyor seher yıldızı
Kendi için evlat edindi gazi
Yaramaz dillerden bir nazar olur

Uçağa binerde havada uçar
Şahine yol vermez aniden geçer
Esen ürüzğarlar önünden kaçar
O siyah bulutlar tarumar olur

Uçmaya başladı bütün Türk kuşu
Sabiha Gökçen de bunların başı
Sana alkış tutar Türk vatandaşı
Vatana çalışan kahraman olur

Yer yüzünde rüzgarlara alışan
Gökyüzünde bulutlara karışan
Devran edip vatan için çalışan
Dünyada sevgili mihriban olur

Her ana doğuramaz böyle bir kızı
Alemi seyreder açıktır gözü
Bu dur Atatürk'ün sevgili kızı
İsmi unutulmaz bir zaman olur

Talibi de aşk yoluna giderse
İlham alır borçlarını öderse
Tanrı dediğimi kabul ederse
Deli gönlüm tezden şaduman olur